

vényben előírt 3000 hektáros minimális vadászterület a tulajdonnal való rendelkezési jog súlyos sérelmét jelenti, mivel ehhez a mértékhez nem fűződik közérdek! Tőlünk nyugatra az önálló vadászterület alsó határa csupán néhány száz hektár, amit már kisszámú termőföld-tulajdonos is könnyen elérhet. De az erdő-törvény sem tartalmaz olyan előírást, mely a társult erdőgazdálkodás minimális területi mértékét megszabná, pedig az erdőfenntartáshoz sokkal több közérdek fűződik, mint a vadgazdálkodáshoz. Né-

hány száz hektáros vadászterületek esetében egyrészt a mainál sokkal jobban érvényesülne a termőföldhöz kötődő tulajdonjog, másfelől e kis vadászközösségek számára egzisztenciális kérdést jelentene a mező- és erdőgazdasági vadkár alacsony szinten való tartása, azaz a vadlét-szám normalizálása.

Véleményem szerint, a szakhatósági együttműködés az erdőgazdálkodásban a termőföldhöz kötődő tulajdonjog súlyos sérelméhez vezet, mivel a legkisebb presszió alkalmazásának elve se-

rül, másfelől az erdészeti és a természetvédelmi hatóság kettős felügyeletéből kifolyólag óriási bürokráciát hárít az erdőgazdálkodói körre. Továbbá, a szakhatósági együttműködés bizonyított módon nem képes a vad és élőhelye közti egyensúly megteremtésére.

(A vitaindító cikk folytatása „A gazdálkodás hatása az erdők biológiai sokféleségére” címmel az október lapszám-ban jelenik meg.)

Bartha Pál

Konkrét javaslat az átalakító üzemmód erdőmérnöki tervezéséhez

Napjaink szakmai közbeszédében újra és újra fölmerül az *átalakító üzemmód* és annak tervezése. Hosszas bevezető és magyarázkodás helyett térjünk rögtön a lényegre! Az átalakító üzemmód tervezésének *lépéseit erdőrészletenként* a következők szerint gondolom:

I. Differenciált termőhely- és faállomány-leírás:

1. az erdőrészlet termőhely szerinti elkülönítése *termőhelyfélékké*:
 - sík vidéken/síkon pl. a tengerszint feletti abszolút, ill. relatív magasság szerint;
 - domb- és hegyvidéken pl. a domborzat szerint: domb-/hegyláb, domb-/hegyoldal, domb-/hegytető alapján történhet, persze a genetikai talajtípusokat is számításba véve;
2. a termőhely szerint elkülönített faállományokat *állományrészekké* alakítjuk:
 - először jelöljük ki az „őserdőnek valót” (ezt egy szombathelyi terepi bemutató kapcsán hallottam);
 - a fennmaradó állományrészeket bontjuk további *faállományfélékké*. (A faállományféle viszony fogalma: az elkülöníthető legkisebb faállomány-szerkezet, amely minőségileg eltér a szomszédos faállomány szerkezetétől – pl. a kor, elegyarány, vágásérettségi kor stb. alapján – „igényesebbek” akár „biogrúpnak” is nevezhetnék...).

II. Differenciált tervezés:

3. a *faállományfélék vágásérettségi korának* megállapítása következzen, ebből egyenesen adódik a faállományfélék *vágásérettségi mutatója* [emlékeztetőül: a *vágásérettségi mutató* = vágásérettségi kor – (mínusz) jelenlegi kor], amely megmutatja, hogy az

egy-egy faállományféléink szerintünk „meddig bírják még”; a faállományfélékké-bontás egyúttal az *üzemmódot* is meghatározza;

4. a faállományfélék vágásérettségi mutatóinak ismeretében a faállományfélék *átalakításának ideje* így adott lesz. Ha évente a *vágásérettségi mutatójuk* alapján számított *évi véghasználati hozami* területek faállományait vágjuk, akkor egészen biztosan „végigérünk” az erdőrészlet átalakításával, és egyúttal tartamos lesz a *területi és fatérfogathozamunk*, valamint a faállományfélék szerkezetét is szabályossá alakítottuk;
5. a faállományfélék évi véghasználati hozami területeit az *üzemmódjaiknak megfelelő* nagyságú, darabszámú és eloszlású *lékekre bontjuk*, így egyben teljesül a *többszintűség* és a *többszintűség* követelménye. Az *évi véghasználati hozami terület lékekre bontásának szempontjai*:
 - egy-egy léknek a *nagyságát a természetes felújulást* legjobban segítő tényezők határozzák meg. A gyakorlatból *két módszert* említek: egyik a *bükkösök* esetében a *Török-féle* égtáj és aljnövényzet szerintit, a másik a *kocsánytalan tölgyesek* esetében a *Csepányi-féle* léknagyság-meghatározást;
 - hogy hány darab *egyesfa* koronavetülete alkotja az egy lék nagyságát – magyarán hány fát kell majd kivágnunk – az többek között a fafajtól, a magasságtól és a korona nagyságától függ. (Itt jön egy csúnya szó az *iteráció* – fokozatos közelítés – és módszere...);
6. a *véghasználati hozami fatérfogatokat* szokásos módon, az állományfélék hozami területei szerint számítjuk.

A terepen – vagyis az *erdőben* – a lépések *pontjai szerinti feladatokat* tulajdonképpen egyszerre gondoljuk át, szinte-

Jelzősz.	Áll.rész ter.	Fafaj	E.ar.	Kor	V.é.kor	V.é.mutató	Évi.vh.-i hoz.ter.	Lékek üzemmódja
1	3,5	KST	50	70	180	110	3.5 : 110 = 0,032	Szálalóvágásos
1		KTT	30					
1		GY	20					
2	5,0	CS	100	70	100	30	5.0 : 30 = 0,167	Felújítóvágásos
3	1,5	CS	100	70	-	-	-	„őserdő”
Összesen	10,0 ha	-	-				0,199 ha/év	-

tízáljuk és tervezzük meg. Az *első négy* pontban foglaltak az erdőtervező feladatai, a *lékek*re bontást egyértelműen a *gazdálkodónak* kell elvégeznie, ajánlatos ezt az *erdőfelügyelő* közreműködésével megtervezni.

A jobb érthetőség érdekében egyszerű példánkban egy valós, *bárom állományrész*ből álló, síkvidéki erdőrészlet *átalakító üzem*módjának általam elgondolt tervezését a *táblázatba* foglalva közlöm. (Példánkban az *állományrészek* meg-egyeznek a *faállományfélékkel*.)

A *bárom állományrész*hez tartozó állapotleírást és számítást a *jelzőszámuk* alapján ismerhetjük fel. (Egyszerűen hihetetlen, hogy az állományrészekre vonatkozó – vagyis a valódi faállomány szerkezetet tükröző – *jelzőszámokat*, az „*eus előírásokra*” hivatkozva, *eltörölték* az üzemtervekből, így „*visszafejlődünk*” az 1955-ös erdőrendezési utasítás erdőleírásához...)

- Az *1-es* jelzőszámú *első állományrész* *átalakítása* a vágásérettségi mutató alapján 110 évig fog tartani, ha évente a hozami területet, a *0,032* ha-t vágjuk és *szállóvágásos* üzemmódban kezeljük. Ennek következménye, hogy ebben az állományrészben 110 év múlva 110 db, egyenként *0,032* ha-os *korfok* lesz.
- A *2-es* jelzőszámú *második állományrész* *átalakítása* a vágásérettségi mutató szerint jóval rövidebb, csak 30 évig tart majd, mert az elegyetlen cseres legfeljebb addig „*bírja*”. Itt is az évi véghasználati hozami területet, a *0,199* ha-t vágjuk *felújítóvágásos* üzemmódban. Az eredmény ebben az állományrészben pedig 30 év múlva 30 db, egyenként *0,167* ha-os *korfok* keletkeznek. (Ne feledjük, hogy mindkét állományrész korfokait *több lék* faállománya fogja alkotni.)

– A *3-as* jelzőszámú *harmadik állományrész*t – faállományfélét – „*őserdőnek*” hagyjuk, mert kavicspadon áll, felesleges vele bármit is tenni, megtapasztalhatjuk majd, hogy a természet hogyan fog ott „*dolgozni*”.

A véghasználati hozami *terület* és hozami *fatérfogat* kiszámítása:

Az erdőrészlet *évi véghasználati hozami területe: 0,199 ha*. Az erdőrészlet tervidőszakra vonatkozó *tízévi véghasználati hozami területe: 10x0,199= 1,99~2 ha*.

Az *évi* és a *tízévi véghasználati hozami terület*hez tartozó *fatérfogatok*at hagyományos módon – a hektáronkénti fatérfogat és növedék ismeretében – számítjuk és írjuk elő az üzemtervekben.

Befejezésül álljon itt *bárom „ördögtől való gondolat”*, amelyet az *átalakító üzem*mód tervezése kapcsán megfogalmaztam:

- az egyik szerint *erdőrészletenként* legyen természetes a *többféle üzem*mód alkalmazása és így az állományrészek felújításával egy „*ősidők óta*” áhított szempont, a *termőhely szerinti erdőrészlet* kialakítása teljesülne;
- a másik szerint az *erdőrészletenkénti valódi, erdőmérnöki hozamszabályozás* tervezése lenne ajánlatos a *tartamos hozamok* érdekében;
- a tartamos hozamot a faállomány *szabályos szerkezete* teszi lehetővé. (*Király László erdőmérnök professzor* szerint minden szabályos állapot elérését rugalmasan kell kezelni: „*Az iránytűt sem azért használjuk, mert az Északi-sarkra kívánunk menni...*”).

Szerintem: teremtsünk újra „erdőmérnöki rendet” az erdőben! De lehet róla vitatkozni...

dr. Szélesy Miklós

T á j é k o z t a t á s

Az Erdészcsillag Alapítvány 2011/2012. tanévre Erdészeti Ösztöndíj Pályázatot hirdetett szakmai középfokú iskolai tanulók részére.

A pályázati kiírásra összesen négy pályázat érkezett be, melyből a:

Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola (Sopron)	2 pályázatot
Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola (Ásotthalom)	1 pályázatot
Szegedi Szolgáltatási Középiskola és Szakiskola	
Kiss Ferenc Erdészeti Tagintézménye (Szeged)	1 pályázatot

küldött.

A beérkezett pályázatokat az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma 2011. július 26-i ülésén értékelte és az alábbi döntést hozta:

Vid Viktor Gedeon (Sopron)
Hámori András (Sopron)

részesült ösztöndíjban.

Az ösztöndíjra jogosító okirat ünnepélyes keretek között, az érintett iskola tanévnyitóján kerül átadásra.

Gémesi József
az Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke